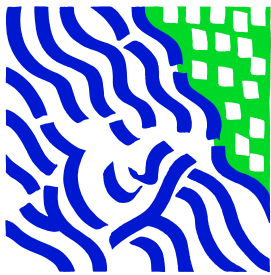

19^E VOORTGANGSRAPPORTAGE
ZANDMAAS EN GRENSMAAS

1 JULI – 31 DECEMBER 2010

Werken aan
de Maas van morgen

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Inleiding.....	6
1.2 Leeswijzer	6
2. Het project in zijn omgeving.....	7
3.1 Doelstellingen	8
3.2 Maatregelenpakket	8
3.3 Convenantpartners	8
3.4 Historisch financieel overzicht	8
4. Voortgang	9
4.1 Zandmaas	9
4.2 Grensmaas	10
4.3 Kaden.....	11
5. Projectbeheersing	12
5.1 Kwaliteit.....	12
5.2 Scopewijzigingen	12
5.3 Planning	12
5.4 Financiën	16
5.5 Risico's.....	21
5.6 Prognose eindstand.....	24
Bijlage 1 Afkortingenlijst.....	27
Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas maatregelen.....	28
Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas maatregelen	29
Bijlage 4 Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute	30
Bijlage 5 Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas.....	30
Bijlage 5 Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas.....	31
Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 19	32

Samenvatting

Voortgang algemeen

De projecten Zandmaas en Grensmaas zijn volop in uitvoering en de voorziene productie opgave voor 2010 is gehaald. De tijdige uitvoering van met name de zand- en grindwinningsprojecten binnen de scope Zandmaas en Grensmaas is in de tweede helft van 2010 echter verder onder druk komen te staan. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan de aanhoudende economische crisis in de woning- en utiliteitsbouw, waardoor de vraag naar zand en grind is afgenomen.

Ook komt het (tijdig) realiseren van de natuurdoelstelling binnen Zandmaas en Grensmaas onder druk te staan. Het Ministerie van EL&I heeft aangegeven voorsnog geen noodzaak te zien om onteigening in te zetten voor grondverwerving van de nevengeulen en stelt hiervoor geen geld ter beschikking. Daarmee stagneert de aankoop van de gronden door Maaswerken. Indien er geen aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld, komt de realisatie van een deel van de beoogde natuurhectares onder druk te staan. Uiteindelijke realisatie is onder andere afhankelijk van besluitvorming door de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Voortgang Zandmaas

Bij de aanleg van de hoogwatergeul Well Aijen is de rek uit de planning. De zelfrealisator heeft aangegeven dat de omvang en doorlooptijd van het archeologisch onderzoek consequenties hebben voor de planning en volgordelijkheid van de werkzaamheden. Door het hanteren van een andere uitvoeringsvolgorde is het mogelijk om in 2015 toch het grootste deel van de hoogwaterbescherming te realiseren.

De zomerbedverdieping in Grave ondervindt vertraging doordat tijdens werkzaamheden niet gesprongen explosieven zijn aangetroffen. Na onderzoek heeft de opdrachtnemer in de veilig verklaarde vakken het werk gecontinueerd.

Voortgang Grensmaas

In Itteren is de grindwinning voortgezet en in Borgharen zijn de voorbereidende werkzaamheden gestart. Vanwege de eerder genoemde afzetproblemen is op de locatie Bosscherveld de grindwinning tijdelijk stilgelegd en is de grindwinning op de locatie Meers getemporeerd. In december is de grindwinning tijdelijk stilgelegd in verband met de winterse omstandigheden.

Voor een optimalisatie van het ontwerp voor de Itterense weerd zijn vier varianten uitgewerkt en voorgelegd aan omgeving. Besluitvorming over het definitief ontwerp is voorzien in de eerste helft van 2011.

De leidingen van Air Liquide zijn verlegd voordat het hoogwater van medio november is opgetreden. De drie Vlaamse Boertienlocaties zijn in het najaar nagenoeg gereed gekomen.

Marktpartijen lijken last te hebben van de crisis op de bouwmarkt. Om een volledig beeld van de marktsituatie en de gevolgen daarvan voor het Consortium Grensmaas te krijgen is afgesproken om in gezamenlijkheid door een extern bureau de aard en omvang van de problematiek nader te laten onderzoeken. In dit kader lopen twee sporen: de feitelijke situatie wordt onderzocht en er worden gezamenlijk toekomstscenario's verkend.

Voortgang kaden

Bij het overdragen van de uitgevoerde werkzaamheden aan de kaden in de stedelijke gebieden wordt met de waterschappen overlegd over een aantal uitvoeringstechnische restpunten in relatie tot de relevante aspecten van het ontwerpkader Maas.

Voor het project sluitstukkaden is overeenstemming bereikt tussen het Rijk, de provincie Limburg en de Limburgse waterschappen. De twee separate parallelle sporen ten aanzien van de lange en korte termijnrealisatie van de hoogwaterbescherming in het Maasdal zijn respectievelijk vastgelegd in een brief van de Minister aan de provincie Limburg en twee afzonderlijke bestuursovereenkomsten met de Limburgse waterschappen inzake een planstudie sluitstukkaden Maasdal. De beide documenten dragen zorg voor de door betrokken partijen gewenste nadere verbijzondering van de scope van de Maaswerken ten aanzien van de hoogwaterbeschermingsdoelstelling.

Scope

In de rapportageperiode zijn de scopes van Zandmaas en Grensmaas niet gewijzigd.

Tijd

De verminderde afzet van zand en grind zet druk op de planning van diverse projecten binnen de Grensmaas en de Zandmaas. Bij het project Well Aijen is er een druk op de planning als gevolg het archeologisch onderzoek dat moet worden uitgevoerd. Bij de zomerbedverdieping Grave zorgen niet gesprongen explosieven dat de planning moet worden gewijzigd.

Projectbeheersing

In de rapportageperiode heeft een audit plaatsgevonden naar de opzet en werking van contractbeheersing bij de aanleg van het retentiebekken Lateraalkanaal-West.

Financiën en risico's

Ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage (VGR 18) is het projectbudget van Zandmaas met € 15,2 miljoen gedaald tot € 520,8 miljoen. Het projectbudget van Grensmaas is niet gewijzigd.

De prognose eindstand van Zandmaas is met € 9,5 miljoen gedaald en bedraagt € 507,5 miljoen. Dit betekent dat Zandmaas een prognose eindstand heeft die € 13,3 miljoen lager is dan het huidige budget. Voor Grensmaas is de prognose eindstand gestegen met € 3,7 miljoen en bedraagt nu € 141,3 miljoen. De prognose eindstand van Grensmaas is € 6,1 miljoen lager dan het huidige beschikbare budget.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Deze halfjaarlijkse rapportage wordt uitgebracht in het kader van de 'Regeling grote projecten' van de Tweede Kamer en betreft de periode van 1 juli tot en met 31 december 2010. De rapportage beschrijft de voortgang van de projecten Zandmaas en Grensmaas binnen Maaswerken. Tevens is een financiële verantwoording opgenomen, waarin met name aandacht wordt besteed aan afwijkingen ten opzichte van de vorige periode. Ten slotte zijn de risico's van de projecten in beeld gebracht.

Naast genoemde projecten maakt het deelproject Maasroute deel uit van Maaswerken. Dit deelproject is door de Tweede Kamer niet aangewezen als Groot Project en is daarom niet meegenomen, uitgezonderd de raakvlakken met de Zandmaas en de Grensmaas.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een korte beschrijving van de relevante ontwikkelingen in de omgeving van het project. Na een korte beschrijving van de essentialia van het project in hoofdstuk 3, gaat hoofdstuk 4 in op de voortgang van het project en de diverse raakvlakken die bij het project een rol spelen. Aansluitend staat hoofdstuk 5 in het teken van de projectbeheersing. Het accent ligt op eventuele scopewijzigingen en mutaties in de planning, de financiën en de belangrijkste risico's ten opzichte van de eerdere rapportages.

2. Het project in zijn omgeving

Een groot project als Maaswerken met haar lange uitvoeringsduur staat constant onder invloed van ontwikkelingen. Er zijn ruimtelijke ontwikkelingen in en nabij het Maasdal en veranderingen in beleid en wet- en regelgeving. In voorgaande Voortgangsrapportages Zandmaas en Grensmaas zijn risicoprofielen gedefinieerd en voorzien van budgetten. Daarin wordt voornamelijk geanticipeerd of gereageerd op veranderingen in beleid en wet- en regelgeving.

Natuur

Tijdens het Wetgevingsoverleg van 8 november 2010 is de motie Koopmans/de Mos aangenomen over het niet toepassen van onteigening als instrument voor het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur en het korten van het budget voor inrichting van nieuwe natuurgebieden. Daarnaast volgt uit het Regeerakkoord een beleidswijziging van het huidige kabinet t.a.v. natuur. Dit kan tot gevolg hebben dat de in het Tracébesluit opgelegde natuurdoelstelling binnen de Zandmaas (o.a. natuurontwikkeling Heukelomse beek en aanleg nevengeulen) herijking behoeft. Een gewijzigd natuurbeleid kan leiden tot een verlies aan regionale steun voor het project omdat teruggekomen wordt op het perspectief van natuur en recreatie in ruil voor grindwinning en de daarbij behorende overlast. Ook is het mogelijk dat bepaalde landbouwgebieden die niet worden omgezet in natuurgebied, zullen vernatten.

Bodemkwaliteit

De circulaire naar aanleiding van het advies van de Commissie Verheijen over het vullen van zandwinputten is vastgesteld. Voor putten gelegen in het rivierengebied is bepaald dat zij, onder een aantal voorwaarden, volgens het reguliere spoor Besluit bodemkwaliteit (Bbk) gevuld mogen worden. Dit is voor de voortgang van de Maaswerkenprojecten een positieve ontwikkeling.

Zand en grindmarkt

In de achttiende voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas staat dat marktpartijen last hebben van de crisis op de bouwmarkt. Voor wat betreft de Grensmaas hebben de convenantpartners (het ministerie van I&M, met ministerie van EL&I en de provincie Limburg) daarom onder voorwaarden dat de doelstellingen gewaarborgd blijven, ingestemd met een verzoek van het Consortium Grensmaas (CG) om op de locaties Meers en Bosscherveld te mogen temporiseren. Om een volledig beeld van de marktsituatie en de gevolgen daarvan voor CG te krijgen is afgesproken om in gezamenlijkheid door een extern bureau de aard en omvang van de problematiek nader te laten onderzoeken. In dit kader lopen twee sporen: de feitelijke situatie wordt onderzocht en er worden gezamenlijk toekomstscenario's verkend. Besluitvorming wordt in de eerste helft van 2011 verwacht. De werkzaamheden in de Grensmaaslocaties Ifteren en Borgharen hebben overigens doorgang gevonden.

3 Essentialia Zandmaas en Grensmaas

3.1 Doelstellingen

Na de twee hoogwaters in de Rijn en de Maas in december 1993 en januari 1995, presenteerde het kabinet in februari 1995 het Deltaplan Grote Rivieren. De Zandmaas en Grensmaas maken deel uit van dit plan. Belangrijkste doelstelling van deze projecten is het verbeteren van de bescherming van inwoners van Limburg en Noord-Brabant tegen hoogwater in de Maas. Bijlage 2 en 3 schetsen de doelstellingen meer uitvoerig.

De hoogwaterbeschermingsmaatregelen, behoudens het traject van de sluitstukkaden die uiterlijk in 2020 zijn gerealiseerd, dienen voor de Zandmaas in 2015 en voor de Grensmaas in 2017 te zijn gerealiseerd. Voor de bevolkingscentra langs de Zandmaas diende de bescherming vóór 2008 te zijn bereikt. Daarom zijn de kademaatregelen in de gemeenten Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar met voorrang uitgevoerd.

3.2 Maatregelenpakket

Het maatregelenpakket van de Zandmaas bestaat onder meer uit het aanleggen en verhogen van kaden, het verruimen van de rivier de Maas, de aanleg van een retentiegebied en hoogwatergeulen en het bevorderen van natuurontwikkeling. Daarnaast vindt de uitvoering van peilopzet plaats om de nadelige effecten voor de landbouw en de scheepvaart te mitigeren.

Het maatregelenpakket van de Grensmaas bestaat uit het verruimen van de rivier, de aanleg van kaden, de aanleg van dekgrondbergingen en nevengeulen en het bevorderen van natuurontwikkeling. Dit wordt gecombineerd met de winning van grind. Daarnaast vinden mitigerende maatregelen plaats om te voorkomen dat de grondwaterstand daalt.

3.3 Convenantpartners

Bij het project zijn drie convenantpartners betrokken: het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), de provincie Limburg en het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). De verschillende maatregelen worden voorbereid en uitgevoerd door Maaswerken, dat financieel en organisatorisch onder de verantwoordelijkheid van IenM valt.

3.4 Historisch financieel overzicht

De totale bijdrage van IenM aan de projecten Zandmaas en Grensmaas op het moment van het Ontwerp Tracébesluit Zandmaas/Maasroute (OTB 1998) was € 358,5 miljoen. Het totale projectbudget van Maaswerken sloot op dat moment op € 381 miljoen, prijspeil 1998 (pp '98). De uitsplitsing van dit projectbudget voor Zandmaas en Grensmaas staat in tabel 1. Dit budget vormt de basis in de voortgangsrapportages.

Tabel 1 Het referentiebudget voor Maaswerken ten tijde van OTB 1998

Onderdeel en bijdrage		Miljoen Gulden prijspeil 1998	Miljoen Euro prijspeil 1998
Zandmaas	Bijdrage IenM	680	308,6
	Bijdrage EL&I en provincie Limburg	27	12,3
Totaal		707	321
Grensmaas	Bijdrage IenM	110	49,9
	Bijdrage nog te verdelen over convenantpartners	23	10,4
Totaal		133	60
Totaal Zandmaas en Grensmaas		840	381¹

¹ Het bedrag van € 381 miljoen is nog inclusief de bijdrage van EL&I (voormalig LNV) van € 10 miljoen. Deze bijdrage loopt niet via de begroting van IenM maar via de begroting van EL&I. Dit is in de tabellen projectbudget (tabel 3) en mutatieoverzichten (tabel 4 en 5) gecorrigeerd.

4. Voortgang

4.1 Zandmaas

Uitvoering retentiegebied Lateraalkanaal West

De opdrachtnemer heeft een arbitrage aangespannen voor de betaling van de kosten van extra benodigde pipingmaatregelen. De opdrachtnemer was van mening dat hij met deze maatregelen geen rekening had hoeven houden bij de aanbidding. De Raad van Arbitrage voor de Bouw heeft op 1 juli 2010 vonnis gewezen en de opdrachtnemer grotendeels in het gelijk gesteld. Dit betekent dat Rijkswaterstaat de kosten van de extra maatregelen en de consequenties voor de planning, voor haar rekening moet nemen.

De opdrachtnemer heeft aansluitend een nieuw werkplan ingediend en is per direct met de daadwerkelijke uitvoering van het werk gestart. De waterkering langs de N280 is begin 2011 gereed. Aansluitend wordt gestart met de waterkering langs het Lateraalkanaal. In de huidige planning is voorzien dat deze waterkering medio 2012 is aangelegd. Over de extra kosten vindt nog overleg plaats.

Een onderdeel van de opdracht voor het retentiegebied betreft de aanleg van een inlaatconstructie (drempel). Om goedkeuring van het waterschap te krijgen, mag deze inlaat echter pas gaan functioneren wanneer ook enkele aanvullende waterkerende voorzieningen zijn aangebracht. Deze aanvullende voorzieningen zijn het gevolg van het van toepassing worden van de Wet op de waterkering. Het treffen van deze voorzieningen maakt nog geen onderdeel uit van de opdracht van Maaswerken.

Oplevering van het gehele project (inclusief de extra waterkerende voorzieningen) is voorzien in 2013. In het eerste kwartaal 2011 wordt de nieuwe planning vastgesteld. De doelstelling om de hoogwaterbescherming eind 2015 te bereiken blijft vooralsnog ongewijzigd haalbaar.

Voor omwonenden worden informatieavonden georganiseerd waarbij aandacht wordt geschonken aan de planning, werkwijze, impact voor de omgeving e.d. Afstemming op bestuurlijk niveau heeft reeds plaatsgevonden.

Uitvoering rivierverruiming en peilopzet

Grave

De voortgang van de zomerbedverdieping heeft vertraging opgelopen vanwege het feit dat tijdens het baggeren (niet gesprongen) explosieven zijn aangetroffen, waardoor het werk tijdelijk is stilgelegd. Na explosievenonderzoek is het werk in een ander vak voortgezet. Voor de vakken waar de niet gesprongen explosieven zijn aangetroffen, wordt onderzocht hoe op een veilige manier kan worden gebaggerd. De opgelopen vertraging bedraagt momenteel circa tien weken, maar kan toenemen indien een aangepaste (beveiligde) werkwijze met verminderde baggercapaciteit wordt aangehouden. De peilopzet van het stuwpannd Grave is gekoppeld aan de productie bij de zomerbedverdieping. Op basis van de nog vast te stellen planning van de aannemer voor de zomerbedverdieping Grave moet aansluitend worden vastgesteld wanneer het stuwpeil kan worden opgezet.

Sambeek

Ook in stuwpannd Sambeek is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van mogelijk (niet gesprongen) explosieven. In de niet verdachte vakken wordt medio 2011 gestart met de uitvoering. Als gevolg van het temporiseren van de zomerbedverdieping verschuift wellicht de datum van de peilopzet. Conform de planning wordt het stuwpeil niet eerder verhoogd dan september 2011. Hierbij geldt hetzelfde als bij project Grave. Op basis van de nog vast te stellen planning van de aannemer moet aansluitend worden vastgesteld wanneer het stuwpeil kan worden verhoogd.

Aanpassing stuw Sambeek

De stuw is opgeleverd op 15 december 2010. De overdacht naar de beheerder is voorzien in het eerste kwartaal 2011.

Proefproject eroderende oevers

Het proefproject eroderende oevers is afgerond.

Uitvoering hoogwatergeulen

Hoogwatergeul Lomm

De aanleg van de hoogwatergeul Lomm heeft een relatie met de zomerbedverdiepingen in Grave en Sambeek en andere projecten van Maaswerken voor wat betreft de levering van niet-vermarktbaar specie. Dit houdt in dat de diverse projecten qua planning op dit punt gelijk dienen te lopen.

De grondbalans voor de Maaswerkenprojecten is medio december geactualiseerd. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal 2011 de eerste specie uit de zomerbedverdieping stuwpand Grave worden aangevoerd. Er worden vooralsnog geen leveringsproblemen voorzien van grond uit Maaswerkenprojecten om te kunnen voldoen aan het overeengekomen vulschema.

Hoogwatergeul Well Aijen

Met de directie van de zelfrealisator Kampergeul B.V. is gesproken over de voortgang van de aanleg van de hoogwatergeul en het (tijdig) kunnen halen van de hoogwaterdoelstelling. Zij heeft aangegeven dat de omvang en de doorlooptijd van het archeologisch onderzoek consequenties hebben voor de planning en volgorde van de werkzaamheden. De zelfrealisator spreekt van een mogelijke vertraging van twee jaar. Het einde van de realisatiefase zou daarmee verschuiven van 31 december 2015 naar 31 december 2017. Echter, door een voorgestelde verandering in de werkvolgorde kan naar alle waarschijnlijkheid wel het grootste deel van de waterstanddaling worden gerealiseerd voor eind 2015.

Maaswerken heeft het door Kampergeul B.V. aangeleverde nieuwe werkplan en bijbehorende planning beoordeeld. Maaswerken geeft aan dat de rek uit de planning is en dat er een groot risico is dat net niet de volledig afgesproken waterstanddaling gerealiseerd kan worden. Maaswerken beziet welke beheersmaatregelen getroffen kunnen worden om de gehele waterstanddaling in 2015 te realiseren.

Grondverwerving nevengeulen en Heukelomse beekgebied

Het Ministerie van EL&I heeft aangegeven geen extra middelen te hebben om volledige schadeloosstelling/onteigening in te zetten voor afronding van de nevengeulen. Wel is de staatssecretaris van EL&I akkoord met herschikking van het instrumentarium. De provincie Limburg moet hierbij het voortouw nemen. Extra particulier beheer in de Heukelomse beek biedt dan mogelijkheden de verwerving van de nevengeulen tot een goed einde te brengen.

4.2 Grensmaas

Consortium Grensmaas

In de achttiende voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas is aangegeven dat marktpartijen last hebben van de crisis op de bouwmarkt. Voor wat betreft de Grensmaas hebben de convenantpartners (Ministerie van IenM, Ministerie van EL&I en de provincie Limburg) daarom onder voorwaarden dat de doelstellingen gewaarborgd blijven, ingestemd met een verzoek van het Consortium Grensmaas (CG) om op de locaties Meers en Bosscherveld te mogen temporiseren. Om een volledig beeld van de marktsituatie en de gevolgen daarvan voor CG te krijgen is afgesproken om in gezamenlijkheid door een extern bureau de aard en omvang van de problematiek nader te laten onderzoeken. In dit kader lopen twee sporen: de feitelijke situatie wordt onderzocht en er worden gezamenlijk toekomstscenario's verkend. Besluitvorming wordt in de eerste helft van 2011 verwacht. De werkzaamheden in de Grensmaaslocaties Ifteren en Borgharen hebben overigens doorgang gevonden.

Voor een optimalisatie van het ontwerp voor de Ifterense weerd zijn vier varianten uitgewerkt en voorgelegd aan de dorpsraad Ifteren en aan de klankbordgroep. De dorpsraad heeft hierop een alternatief gepresenteerd. Besluitvorming over het definitief ontwerp is voorzien in de eerste helft van 2011.

De leidingen van Air Liquide in Meers zijn verlegd voordat het hoogwater van medio november 2010 is opgetreden. Een verlegging van de leidingen was nodig, omdat de plaats waar de leidingen oorspronkelijk de Maas kruisten, vergraven wordt.

Vlaamse Boertien locaties

De geplande oplevering (najaar 2010) van de Vlaamse Boertienlocaties is niet geheel gehaald door slechte weersomstandigheden en daaraan gekoppeld te hoge waterstanden. Het werk is voor 90 procent afgerond. In 2011 wordt het werk volledig opgeleverd en vindt eindafrekening plaats. Deze lichte vertraging heeft geen invloed op de te behalen doelstellingen.

In samenwerking met NV de Scheepvaart heeft Maaswerken een publieksevenement in het teken van de (bijna) voltooiing van de Vlaamse Boertienlocaties georganiseerd. Zowel de Vlaamse als de Nederlandse woordvoerders hebben tijdens hun speech onderschreven dat de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen voortreffelijk is verlopen.

Het evenement heeft ondanks de regen (het betrof de natste dag sinds 1957!) toch zo'n 170 bezoekers getrokken.

4 Natuur Grensmaas

Het Ministerie van EL&I heeft aangegeven dat in het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur als uitvloeisel van het nieuwe regeerakkoord ook haar inbreng in het Grensmaasdossier onder druk staat.

4.3 Kaden

Uitvoering en overdracht kadeverhogingen stedelijke gebieden Roermond, Venlo en Gennepe (RVG)

Het project RVG-kaden bevindt zich in de afronding- en overdrachtsfase. De twee laatste trajecten in Venlo zijn nog niet afgerond. Tijdens de inspraakprocedure voor de (bouw)vergunning voor het traject Pontanusstraat zijn twee bezwaren ingediend. De gemeente heeft deze bezwaren in behandeling genomen, waardoor de start van de uitvoering later heeft plaatsgevonden dan gepland. Afhankelijk van de afhandeling van de bezwaren wordt duidelijk of de kering wordt aangelegd conform het door de gemeente gewenste tracé.

Voor het ander traject heeft de gemeente de oplevering van delen van het Maasboulevardgebouw uitgesteld, waardoor de aansluiting bij de Gelissensingel is vertraagd. Het waterschap Peel en Maasvallei heeft de gemeente vergunning verleend, waarmee ook overeenstemming tussen de gemeente en het waterschap is bereikt over de uitvoering. De opdracht om de werkzaamheden rondom het Maasboulevardgebouw af te ronden, is inmiddels verstrekt.

Van een onveilige situatie gedurende het hoogwaterseizoen is echter geen sprake geweest, aangezien bij beide trajecten de gemeente Venlo deugdelijke (tijdelijke) voorzieningen heeft getroffen die het hoogwater zonder problemen hebben gekeerd.

Met de waterschappen wordt overlegd over een aantal uitvoeringstechnische restpunten in relatie tot de relevante aspecten van het ontwerp-kader Maas

Sluitstukkaden

Omtrent de verdere vormgeving van het deelproject sluitstukkaden van de Maaswerken is in het tweede halfjaar 2010 overeenstemming bereikt tussen de betrokken actoren (Rijk, provincie Limburg en waterschappen).

De twee separate parallelle sporen t.a.v. de lange en korte termijn realisatie van de hoogwaterbescherming in het Maasdal zijn respectievelijk vastgelegd in:

- de brief 'Duurzame bescherming Maasdal' van de Minister (d.d. 13 oktober 2010 VenW/DGW-2010/1094) aan de provincie Limburg met een afschrift aan de beide Limburgse waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei. In de brief wordt ingegaan op de (resterende) hoogwaterbescherming in het Maasdal en de voorgestelde aanpak daarvan.
- Twee afzonderlijke bestuursovereenkomsten met de Limburgse waterschappen (d.d. 27 september 2010 RWS/DMW-2010/3022 en 3023) inzake een planstudie sluitstukkaden Maasdal.

De beide documenten dragen zorg voor de door betrokken partijen gewenste nadere verbijzondering van de scope van de Maaswerken ten aanzien van de hoogwaterbeschermingsdoelstelling.

De beoordeling van de plannen van aanpak en de beheersplannen prioritaire kademaatregelen van de waterschappen vindt naar verwachting plaats in het eerste kwartaal van 2011.

5. Projectbeheersing

5.1 Kwaliteit

Projectbeheersing/audits

- Zandmaas: een audit naar de opzet en werking van de contractbeheersing in de realisatiefase van het aanlegproject Lateraalkanaal-West. De Departementale Audit Dienst van IenM heeft als conclusie dat in opzet geen sprake is van de binnen Rijkswaterstaat gehanteerde beheersingsfilosofie. De aanbevelingen zijn gericht op het ombouwen van de contractbeheersing zodat deze in overeenstemming is met de gangbare norm. De aanbevelingen worden opgevolgd.
- Aansturing Dienst Infrastructuur: de audit naar de eventuele gevolgen van de gewijzigde aansturing van Maaswerken door de overgang naar DI wordt in het tweede kwartaal 2011 uitgevoerd.
- Risicomanagement bij PPS-constructies: deze audit wordt in 2011 uitgevoerd.

5.2 Scopewijzigingen

In de rapportageperiode zijn de scopes van Zandmaas en Grensmaas niet gewijzigd.

5.3 Planning

In deze paragraaf wordt voor de deelprojecten Zandmaas en Grensmaas de realisatie van de projectdoelstellingen besproken. Tabel 2 geeft een overzicht van de masterplanning.

Zandmaas rivierverruiming

Stuwpannen Grave en SambEEK

Door de vertraging als gevolg van het aantreffen van (niet gesprongen) explosieven in het stuwpannd Grave en het aanvullende onderzoek hieromtrent in stuwpannd SambEEK staat het vast dat de werken op de oorspronkelijke opleverdatum niet gereed zijn. De vertragingen bedragen momenteel circa tien weken. Dit loopt nog verder op, wanneer wordt gestart met het op lagere productiesnelheid uitbaggeren van de vakken waar zich mogelijk explosieven bevinden. De peilopzet in de stuwpannen start daardoor ook later.

Grondverwerving nevengeulen en Heukelomse beekgebied

De realisatie van de natuurdoelstelling lijkt niet haalbaar. Een en ander is mogelijk afhankelijk geworden van beleidsontwikkelingen ten aanzien van natuur en landschap.

Hoogwatergeul Well Aijen

Uit het nieuwe werkplan van Kampergeul B.V. blijkt dat door een aantal oorzaken de rek uit de planning is. Hierdoor komt de haalbaarheid van de hoogwaterdoelstelling onder druk te staan. Op dit moment wordt er vanuit gegaan dat een groot deel van de hoogwaterdoelstelling alsnog kan worden gerealiseerd in 2015. Maaswerken beziet welke beheersmaatregelen mogelijk zijn om de gehele hoogwaterdoelstelling nog in 2015 te realiseren. Als randvoorwaarde geldt dat zich hierbij niet nogmaals onvoorziene omstandigheden voordoen die tot verdere vertraging leiden.

Retentiegebied Lateraalkanaal-West

De definitieve planning als gevolg van de extra pipingmaatregelen is mede afhankelijk van de nog te maken ontwerpen. De huidige conceptplanning gaat uit van een einddatum medio 2012. Oplevering van het gehele project (inclusief de extra voorzieningen St. Annabeemd/tunnel N280) is voorzien in 2013. In het eerste kwartaal 2011 wordt de nieuwe planning vastgesteld.

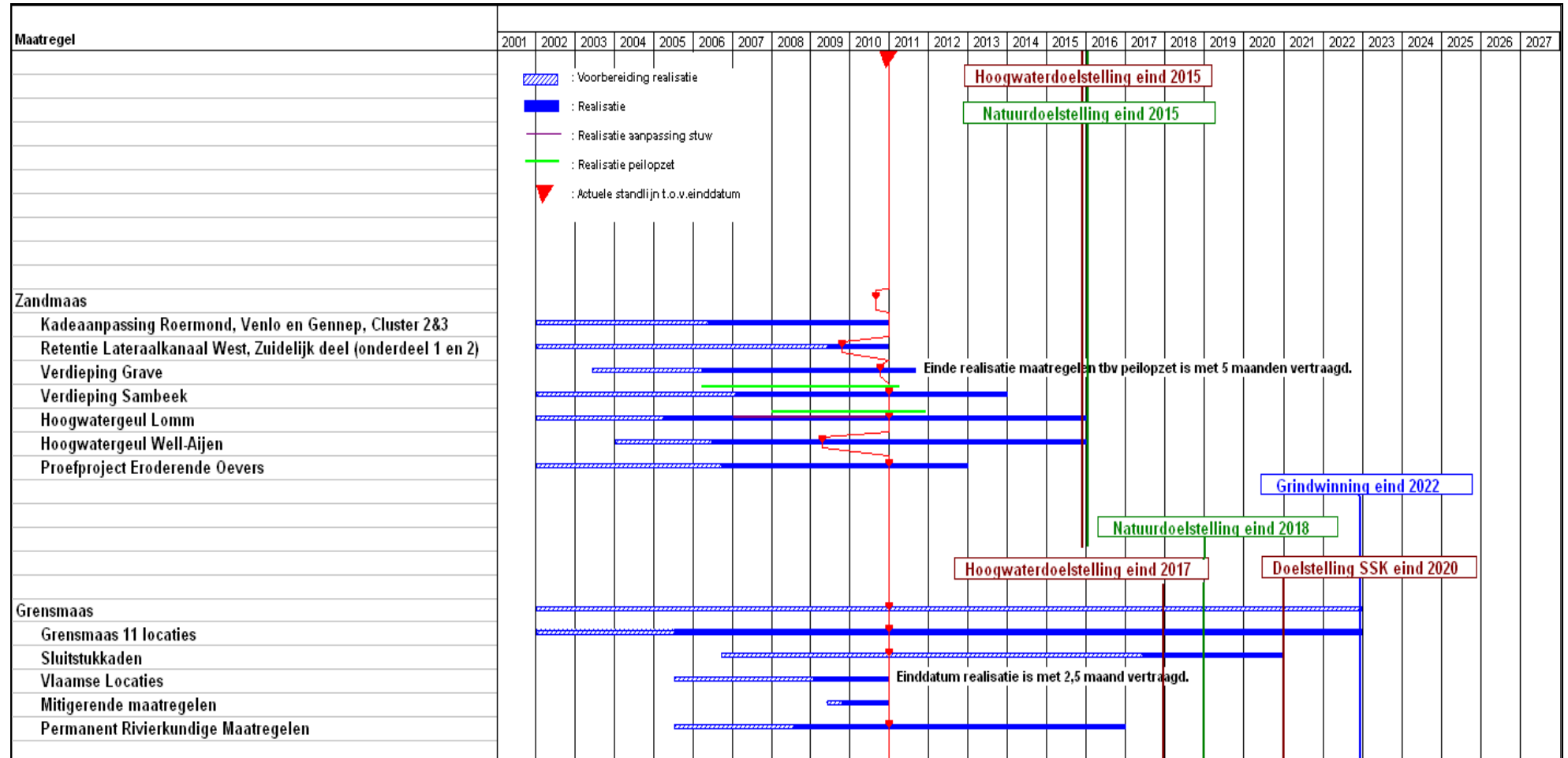
Grensmaas

Uitvoeringsovereenkomst Consortium Grensmaas

Het Consortium Grensmaas heeft gemeld dat de effecten van de bouwcrisis negatiever zijn dan eerder gedacht. In dit kader lopen twee sporen: de feitelijke situatie wordt onderzocht en er worden gezamenlijk toekomstscenario's verkend. Besluitvorming wordt in de eerste helft van 2011 verwacht.

Tabel 2 Overzicht Masterplanning

5.4 Financiën

Projectbudget

In deze rapportage wordt voor de financiële verantwoording uitgegaan van de onderverdeling Zandmaas en Grensmaas. Onderstaande tabel geeft, uitgaande van het referentie projectbudget ten tijde van het OTB, het totaal aan mutaties weer. De mutaties staan uitgesplitst in tabel 4 en 5 en de mutaties die zich in deze periode hebben voorgedaan, worden onder tabel 3 toegelicht.

Tabel 3 Projectbudget (Bedragen in miljoen Euro, inclusief b.t.w.)

	OTB/POL pp'98	Wijzigingen Incl. prijsindexering		Project budget lenM begroting pp '10	Nog bij te dragen EL&I
		Vorige perioden	Deze periode		
Zandmaas	311	225,0	-/15,2	520,8	8,4 ²
Grensmaas	60	87,4	0	147,4	6,7 ³
Totaal	371	312,4	-/15,2	668,2	15,1

Het projectbudget van Zandmaas is in deze rapportageperiode gedaald met € 15,2 miljoen:

- Rondom het project Well Aijen is het volgende beslist door de toenmalige staatssecretaris van lenM: voor gebiedsgerichte ontwikkeling wordt aan de provincie Limburg € 15 miljoen ter beschikking gesteld. Hiervoor zou ook de hoogwatergeul Well Aijen binnen de scope Maaswerken worden uitgevoerd. Deze maatregel blijft in de scope staan (in verband met de doelstelling hoogwaterbescherming), maar het genoemde bedrag is uit het projectbudget gehaald en overgeheveld naar de begroting van EL&I. Met RWS dienst Limburg is afgesproken dat de nog uit te voeren natuurcompensatie in stuwpand Lith (scope Zandmaas) wordt opgenomen in het project "Natuurvriendelijke oevers" van RWS dienst Limburg. De overboeking van het budget (€ 0,3 miljoen) van Maaswerken naar de RWS Dienst Limburg wordt nog in de begroting verwerkt.⁴
- In 2010 is een bedrag van € 95.260,20 ontvangen. Dit bedrag bestaat uit diverse ontvangsten voortkomend uit grondtransacties. Net zoals in het verleden leidt dit tot een toevoeging van dit bedrag aan het projectbudget.
- Binnen het projectbudget van Zandmaas is geld overgeheveld naar het maatregelbudget voor de uitvoering van project Sluitstukkaden. Hiervoor zijn bestuursovereenkomsten met de twee betrokken waterschappen gesloten voor een bedrag van € 65 miljoen. Binnen Grensmaas is hiervoor binnen het budget € 1,7 miljoen beschikbaar en binnen Zandmaas € 15 miljoen. Daarnaast is binnen Zandmaas € 39,5 miljoen beschikbaar bij "maatregel onvoorzien" en € 8,8 miljoen beschikbaar vanuit "risico algemeen". Het betreft een administratieve overheveling: tijdens de vaststelling van de scope en het bijbehorende budget was niet in detail bekend wat de maatregel Sluitstukkaden zou inhouden. Daarom zijn de bedragen destijds als PM-posten in de scope opgenomen. Nu duidelijk is hoe ze worden gebruikt, worden ze beschikbaar gesteld in het budget.

Het projectbudget van Grensmaas is in deze rapportageperiode niet gewijzigd.

Mutatieoverzichten

In tabel 4 en 5 staan voor de Zandmaas en de Grensmaas specificaties van alle mutaties, uitgesplitst in scopewijzigingen, mee- en tegenvallers en technische mutaties. De bedragen van de mutaties zijn met behulp van de IBOI-index⁵ teruggerekend naar de bedragen op prijspeil 1998.

Tabel 4 Mutatieoverzicht Zandmaas (Bedragen in miljoen Euro, inclusief b.t.w.)

V&W Budget Zandmaas	Bedrag prijspeil	Bedrag bericht	Prijspeil Bedrag	Bron Nummer
---------------------	---------------------	-------------------	---------------------	----------------

² Tevens neemt het ministerie van EL&I binnen Zandmaas pakket I de aankoop van 214 ha natuurgronden voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van EL&I

³ Tevens draagt het ministerie van EL&I via de reguliere subsidiering van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (750 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van EL&I

⁴ Het betreft een administratieve overboeking binnen RWS. Deze mutatie loopt vooruit op de goedkeuring door de Tweede Kamer.

⁵ IBOI-index is de index voor de Bruto Overheidsinvesteringen. Deze is als volgt: '98-'99 was 1,4%, '99-'00 was 2,5%, '00-'01 was 4,5%, '01-'02 was 3%, '02-'03 was 2,75%, '03-'04 was 1,23%, '04-'05 was 0,39%, '05-'06 was 0,66%, '06-'07 was 0,44%, '07-'08 was 1,5%, '08-'09 was 2,14% en '09-'10 was 1,5%.

	1998	aan TK	bericht aan TK	VGR (DGR ⁶) ZM en GM
TB en POL Zandmaas	311,0	311,0	1998	12^e DGR
Scopewijzigingen				
Kaden bevolkingscentra	34,1	35,4	2000	12 ^e DGR
Hoogwatergeul Ooijen	-/-13,6	-/-14,1	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Nevengeul Belfeld	0	0,0		
Bereiken 100% hoogwaterbescherming	11,4	13,6	2003	4 ^e VGR
Herstel Rijkelse Bemden	11,1	13,0	2005	8 ^e VGR
Verhoging Risico algemeen	33,0	38,5	2005	8 ^e VGR
Vermindering aankoop natuurgronden (14 ha)	-/-0,1	-/-0,1	2006	10 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstuk Kaden (ophoging budget)	12,5	15,0	2008	14 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstuk kaden (verhoging opvangen binnen budget)	-/-12,5	-/-15,0	2008	14 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	75,9	86,3		
Technische Mutaties				
Toevoeging Budget Risicoreserve	44,5	46,3	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering inkomsten proefproject 1	7,7	7,7	1998	6 ^e DGR
Desaldering overige inkomsten t/m 2001	8,2	9,0	2001	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2002	0,3	0,3	2003	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2003	1,2	1,4	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	1,2	1,5	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	0,1	0,1	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	1,6	1,9	2006	10 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	3,4	4,0	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,2	0,2	2008	15 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2009	0,2	0,2	2009	17 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2010	0,1	0,1	2010	19 ^e VGR ⁷
Grondaankopen LNV	-/-2,4	-/-2,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Peilopzet	5,2	5,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-8,2	-/-9,6	2004	6 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-10,1	-/-12,0	2005	8 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,1	0,1	2007	12 ^e VGR
Overboeking naar Grensmaas vanuit Zandmaas	-/-4,3	-/-5,3	2009	17 ^e VGR
Technische mutatie (ontvangsten)	-/-0,5	-/-0,5	2009	17 ^e VGR
Overboeking naar Provincie Limburg voor gebiedsgerichte ontwikkeling	-/-12,1	-/-15,0	2010	19^e VGR⁸
Overboeking naar RWS Dienst Limburg voor natuurcompensatie in stuwpand Lith	-/-0,2	-/-0,3	2010	19^e VGR⁹
Saldo technische mutaties	36,2	33,1		
Mee- en tegenvallers				
Herijking raming op basis van TB	20,9	21,8	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Afrondingsverschillen	0,5	0,5	2005	9 ^e VGR
Administratieve correctie	-/- 0,1	-/- 0,1	2006	11 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	21,3	22,2		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	444,4			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		22,5	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		11,0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR

⁶ Deltaplan Grote Rivieren⁷ Deze mutatie wordt opgenomen in de Voorjaarsnota 2011⁸ Deze mutatie is opgenomen in de Najaarsnota 2010⁹ Deze mutatie wordt opgenomen in de Voorjaarsnota 2011

Loon- en prijsbijstelling 2003		9,6	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004		4,1	2004	7 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2005		1,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,1	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		2,0	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		7,4	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		6,2	2009	16 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2010		1,8	2010	18 ^e VGR
Saldo loon- en prijsbijstelling		68,2		
Totaal beschikbare budget 2010		520,8		

Tabel 5 Mutatieoverzicht Grensmaas (Bedragen in miljoen Euro, inclusief b.t.w.)

V&W Budget Grensmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR of DGR ZM en GM
Ontwerp Streekplan Grensmaas	60,0	60,0	1998	12^e DGR
Scopewijzigingen				
Roosteren	0	0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Mutaties door onderhandelingsresultaat	6,8	8,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Mutaties door afspraken met Vlaanderen	16,1	19,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Overige scope aanpassingen	12,7	15,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Toevoeging risicoreserve Grensmaas	10,6	12,6	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	46,2	54,6		
Technische Mutaties				
Desaldering overige inkomsten 2003	1,1	1,3	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	0,3	0,3	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	2,1	2,5	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	0,1	0,1	2006	11 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	0,6	0,7	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,3	0,4	2008	15 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,3	0,4	2007	12 ^e VGR
Overboeking naar Grensmaas vanuit Zandmaas	4,3	5,3	2009	17 ^e VGR
Technische mutatie (ontvangst)	0,2	0,2	2009	17 ^e VGR
Saldo technische mutaties	9,3	11,2		
Mee- en tegenvallers				
Herijking n.a.v. het Eindplan Grensmaas	5,4	6,0	2002	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Herijking ramingen n.a.v. POL Grensmaas	1,4	1,4	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	6,8	7,4		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	122,3			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		3,6	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		0,8	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		0,5	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004/2005		2,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,3	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		1,6	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		1,2	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		1,4	2009	16 ^e VGR
Loon- en prijsbestelling 2010		0,3	2010	18 ^e VGR
Totaal loon- en prijsbijstelling		14,2		
Totaal beschikbare budget 2009		147,4		

Uitgaven, ontvangsten, verplichtingen en geplande kasstromen

In onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van uitgaven, ontvangsten, aangegane verplichtingen en van toekomstige kasstromen.

Tabel 6 Uitgaven (Bedragen in miljoen Euro, inclusief b.t.w.)

	t/m VGR 17 t/m 31-12-2009	VGR 18 01-01-2010 t/m 30- 06-2010	VGR 19 01-07-2010 t/m 31-12-2010	Totaal gerealiseerd t/m 31-12-2010
Zandmaas	283,1	10,5	17,0	310,6
Grensmaas	74,8	1,4	4,7	80,9
Totaal	357,9	11,9	21,7	391,5

Tabel 7 Ontvangsten (Bedragen in miljoen Euro, inclusief b.t.w.)

	t/m VGR 17 t/m 31-12-2009	VGR 18 01-01-2010 t/m 30- 06-2010	VGR 19 01-07-2010 t/m 31-12-2010	Totaal gerealiseerd t/m 31-12-2010
Zandmaas	25,5	0,1	0,0	25,6
Grensmaas	6,2	0,0	0,0	6,2
Totaal	31,7	0,1	0,0	31,8

Tabel 8 Aangegane verplichtingen (Bedragen in miljoen Euro, inclusief b.t.w.)

	t/m VGR 17 t/m 31-12-2009	VGR 18 01-01-2010 t/m 30- 06-2010	VGR 19 01-07-2010 t/m 31-12-2010	Totaal verplicht t/m 31-12-2010
Zandmaas	331,9	10,0	7,4	349,3
Grensmaas	82,3	7,7	2,6	92,6
Totaal	414,2	17,7	10,0	441,9

Tabel 9 Kasritme (Bedragen in miljoen Euro, inclusief b.t.w.)

	t/m 2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 e.v.	Totaal
Zandmaas									
lenM	283,1	27,5	21,0	22,9	22,2	15,0	28,3	100,8	520,8
EL&I nog bij te dragen									8,4 ¹⁰
Grensmaas									
lenM	74,7	6,0	4,6	4,6	4,1	4,1	4,1	45,2	147,4
EL&I nog bij te dragen									6,7 ¹¹
Totaal lenM									668,2

Tabel 9 bevat een inschatting van het kasritme voor beide deelprojecten voor de periode 2010-2014. Deze reeks wordt regelmatig geactualiseerd op basis van de voortgang van het project. Omdat de daaruit voortvloeiende begrotingsmutaties pas in de eerst volgende wijzigingswet op de begroting kunnen worden doorgevoerd, kan de geactualiseerde kasreeks afwijken van de meerjarige beschikbare bedragen in de Rijksbegroting.

Uitputting post onvoorzien

In het projectbudget is een budget voor onvoorzien opgenomen ten behoeve van de uitvoering van het project. Dit budget is opgebouwd uit een onderdeel "Onvoorzien" en een onderdeel "Risico algemeen" dat tot en met VGR 9 "Risicoreserve" werd genoemd. Een overzicht van de mutaties 'risico algemeen' staat in bijlage 6.

¹⁰ Tevens neemt het ministerie van EL&I de aankoop van 214 ha natuurgronden binnen pakket I voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van EL&I.

¹¹ Tevens draagt het ministerie van EL&I via de reguliere subsidiëring van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (728 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van EL&I.

Het beschikbare budget "Onvoorzien" van de Zandmaas bedroeg initieel € 76,1 miljoen. In deze verslagperiode heeft zich één mutatie voorgedaan (het beschikbaar stellen van dat deel van onvoorzien dat betrekking heeft op Sluitstukkaden). Per 31 december 2010 bedraagt het beschikbare budget "Onvoorzien" € 19,5 miljoen. Het beschikbare budget "Onvoorzien" van de Grensmaas is per 31 december 2010 ongewijzigd en bedraagt € 5,0 miljoen.

Het budget "Risico algemeen" bedroeg voor de Zandmaas initieel € 88,1 miljoen (standlijn 1-1-2005). Inmiddels is in totaal € 38,4 miljoen van deze post overgeheveld naar het maatregelbudget en resteert € 49,7 miljoen. Het budget "Risico algemeen" voor de Grensmaas bedroeg initieel € 12,6 miljoen. Er is nog geen geld overgeheveld naar de uitvoeringsmaatregelen.

5.5 Risico's

In tabel 10 is de impact van de risico's -uitgedrukt in tijd en geld- zichtbaar gemaakt. De geldrisico's zijn afgezet tegen de beschikbare budgetten voor "Risico algemeen". De tijdrisico's beschrijven de mogelijke vertraging op de masterplanning.

Tabel 10 Impact risico's (tijd en geld)

Impact risico's Zandmaas en Grensmaas	ZM GELD		GM GELD		ZM TIJD		GM TIJD	
	VGR 18	VGR 19	VGR 18	VGR 19	VGR 18	VGR 19	VGR 18	VGR 19
Juridisch kader grondverzet	0,8 – 3	0,8 – 3	-	-	0-12 mnd-	0-12 mnd	0-12 mnd	0-6 mnd
Contracteringwijze hoogwatergeulen	3,0	3,0	-	-	0-24 mnd	0-24 mnd	-	-
Sluitstukkaden	22,5	13,7	-	-	-	n.t.b	-	n.t.b
Tegenvallers Consortium Grensmaas	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.	0-1,3	-	-	n.t.b.	n.t.b.
Grondverwerving natuurgronden	-	-	-	-	0-18 mnd	0-24 mnd	0-18 mnd	0-24 mnd
Uitstel oplevering CG mijlpalen 2017, 2018 en 2022	-	-	-	-	-	-	0-24 mnd	max 24 mnd
Monitoringverplichtingen	-	-	0,5 – 2	0,5 – 1	-	-	-	-
Rivierkundige werken	-	-	3 – 6,8	3 – 6,8	-	-	-	-
Onvoorziene bodemverontreinigingen	-	-	0,9 – 2,7	0,9 – 2,7	-	-	-	-
Aanbestedingsrisico's	-	-	1 – 4	1 – 4	-	-	-	-
Diversen (conditionering: kabels/leidingen)	-	-	0,7 – 3,7	1,1 – 4,6	-	-	2 mnd	2 mnd
Risicoprofiel	26,3– 28,5	17,5– 19,7	6,1 – 19,2	6,5 – 20,4	0-24 mnd	0-24 mnd	0-24 mnd	0-24 mnd
Verwachtingswaarde risico's	26,4	17,6	11,6	12	12 mnd	12 mnd	12 mnd	12 mnd
Beschikbaar budget Risico algemeen	58,5	49,7	12,6	12,6				

Toelichting risicoprofiel

Juridisch kader grondverzet

*Geld: € 0,8 - 3 miljoen
Tijd: 0 – 6 maanden
Trend: dalend*

De inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) per 1 januari 2008 heeft tot gevolg dat voor het toepassen van grond en bagger als verondiepingsmaatregel niet langer een Wm- of Wvo-vergunning (Wet Milieubeheer / Wet verontreiniging oppervlaktewateren) noodzakelijk is. Ook maakt het nieuwe besluit toepassing van grond, afkomstig van buiten de maatregel, mogelijk. Hierdoor kan de rentabiliteit van de maatregel verbeteren. Door zowel Delfstoffen Combinatie Maasdal (DCM) als Consortium Grensmaas (CG) zijn aangepaste vergunningen verkregen die het werk vergemakkelijken. De circulaire naar aanleiding van het advies van de Commissie Verheijen over het vullen van zandwinputten is vastgesteld. Voor putten gelegen in het rivierengebied is bepaald dat zij, onder een aantal voorwaarden, volgens het reguliere spoor Besluit bodemkwaliteit (Bbk) gevuld mogen worden. Dit is voor de voortgang van de Maaswerkenprojecten een positieve ontwikkeling. Nieuwe wetten, relevant voor dit aspect, zoals Waterwet en WABO beogen een vereenvoudiging te bewerkstelligen van de vergunningverwerving. Om dit effect ook voor grote projecten als de

Maaswerken daadwerkelijk in de praktijk te realiseren, leert de ervaring dat het nodig is om met de betrokken bevoegde gezagen intensief te overleggen om de (kans op) vertragingen, die voortkomen uit de behoefte van de bevoegde gezagen om vanwege de nieuwe procedureregels omzichtig te opereren, te minimaliseren. Maaswerken past deze methode met (voorzichtig) succes toe. Verder blijven de ontwikkelingen op het gebied van de Europese en Nationale wet- en regelgeving op het gebied van grondverzet nauwgezet gevolgd worden, vanwege het potentiële risico dat hiervan blijft uitgaan.

Contracteringswijze hoogwatergeulen

*Geld: € 3,0 miljoen
Tijd: 0-24 maanden
Trend: onveranderd*

Bij de hoogwatergeul Lomm heeft het risico betrekking op mogelijke problemen van grondlevering van Maaswerken in tijd en kwaliteit. De door Maaswerken te leveren gronden zullen komen uit de stuwpanden Grave en Sambeek, die inmiddels in uitvoering zijn. De voortgang van deze baggerwerkzaamheden heeft inmiddels c.a. 10 weken vertraging opgelopen omdat er Niet Gesprongen Explosieven in het stuwpand Grave zijn aangetroffen en daardoor de werkzaamheden moesten worden stilgelegd. Extra onderzoeken zijn uitgevoerd in de beide stuwpanden teneinde een veilig baggerwerk te kunnen garanderen. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal 2011 de eerste specie uit de zomerbedverdieping stuwpand Grave worden aangevoerd. Er worden voorsnog geen leveringsproblemen van grond uit Maaswerkenprojecten voorzien om te kunnen voldoen aan het overeengekomen vulschema van de hoogwatergeul Lomm.

Kampergeul B.V. heeft in januari 2009 per brief aan Maaswerken kenbaar gemaakt dat zij onvoorwaardelijk de realisatie van de hoogwatergeul Well Aijen ter hand zal nemen en af zal ronden binnen de in de overeenkomst bepaalde termijnen. De opdrachtnemer heeft echter aangegeven dat de planning onder druk staat. Kampergeul B.V. verwacht vertraging vanwege de voorlopige aanwijzing van het gebied als "archeologisch monument". Maaswerken heeft in een brief aan de zelfrealisator Kampergeul B.V. aangegeven van mening te zijn dat de 'archeologische aanwijzing' geen invloed behoeft te hebben op het tijdig realiseren van het project hoogwatergeul Well Aijen c.q. van de tijdige nakoming van de overeenkomst van 7 juni 2006. Maaswerken houdt Kampergeul B.V. daarom onverkort aan deze overeenkomst waarin is bepaald dat het project uiterlijk 31 december 2015 dient te zijn gerealiseerd. Inmiddels stelt de zelfrealisator dat met de voorgestelde verandering in werkvolgorde het mogelijk is om grotendeels de gehele waterstanddaling te realiseren. Maaswerken moet hieromtrent nog een standpunt bepalen. Dit wordt in het eerste kwartaal van 2011 verwacht.

Sluitstukkaden

*Geld: € 13,7 miljoen
Tijd: n.t.b.
Trend: dalend*

Administratief is inmiddels 8,8 M€ vanuit de risicoreserve naar de raming van deze maatregel overgeheveld. Verdere administratieve afwikkeling zal in 2011 plaatsvinden.

Tegenvallers Consortium Grensmaas

*Geld: € 0-1,3 miljoen + PM
Tijd: n.t.b.
Trend: stijgend*

Op basis de uitvoeringsovereenkomst heeft het Consortium Grensmaas een aantal tegenvallers (notificaties) in het project gemeld. De convenantpartners Grensmaas – Ministerie van IenM,, Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie en de provincie Limburg – hebben inmiddels diverse malen overleg gevoerd met het Consortium Grensmaas over de ontvankelijkheid van deze tegenvallers. Dit heeft geleid tot door alle partijen gedeelde concrete procesafspraken, waarbij invulling wordt gegeven aan een meersporenaanpak. Hierbij blijft het belangrijk om vast te stellen dat financiële compensatie door de overheid van tegenvallers gezien het 'zelfrealisatieprincipe' (CG realiseert voor eigen rekening en risico) niet aan de orde is. Slechts voor een beperkt aantal zaken bestaat de kans dat er toch kosten bij de Maaswerken

terecht kunnen komen. Hiervoor is nu voor de eerste keer een (beperkte) risicoreservering van €1,3 M opgenomen.

In de praktijk wordt met succes samengewerkt aan het zoveel mogelijk wegnemen van mogelijke oorzaken voor eventuele notificaties. Met name de ongunstige marktontwikkelingen voor de zand- en grindafzet ten gevolge van de kredietcrisis zorgen hierbij voor een extra complicatie. De convenantpartners (Ministerie van IenM, Ministerie van EL&I en de provincie Limburg), hebben onder voorwaarden, ingestemd met een verzoek van het Consortium Grensmaas om op twee locaties (Bosscherveld en Meers) te mogen temporiseren. Om een volledig beeld van de marktsituatie en de gevolgen daarvan voor CG te krijgen, is afgesproken om in gezamenlijkheid door een extern bureau de aard en omvang van de problematiek nader te laten onderzoeken. In dit kader lopen twee sporen: de feitelijke situatie wordt onderzocht en er worden gezamenlijk toekomstscenario's verkend. Besluitvorming wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2011. De werkzaamheden in de Grensmaaslocaties Ifteren, Borgharen en Meers hebben overigens doorgang gevonden.

Per saldo is er sprake van een verdere stijging van dit risico, vooral gerelateerd aan het behalen van de mijlpalen. Mogelijke consequenties uitgedrukt in geld zijn momenteel niet te bepalen.

Grondverwerving natuurgronden

*Geld: n.v.t.
Tijd: 0-24 maanden
Trend: stijgend*

Het verwerven van gronden specifiek voor het behalen van de natuurdoelstelling blijft met name bij de Zandmaas achter bij de planning. Reden is het moeizaam faciliteren van afrondingsaankoop met de inzet op volledige schadeloosstelling/onteigening.

Daarmee stagneert de aankoop van de gronden door Maaswerken. Het ministerie van EL&I heeft aangegeven dat wel de eventuele middelen die vrijkomen bij verkoop in het kader van particulier natuurbeheer, aangewend kunnen worden om de resterende gronden op basis van volledige schadeloosstelling te verwerven.

Voor de Grensmaas is besloten om pas na de afronding van het Grensmaasplan door het Consortium Grensmaas eventueel benodigd aanvullend beleid en instrumentarium in te zetten om gebieden die als onvergraven natuur zijn aangeduid te kunnen verwerven. De minnelijke verwerving binnen de Grensmaas loopt op dit moment naar tevredenheid.

Dit risico heeft geen financiële elementen. Ten aanzien van de tijdconsequenties vertoont de kans een verder stijgende lijn.

Uitstel oplevering CG van mijlpalen 2017, 2018 en 2022.

*Geld: n.v.t.
Tijd: max 24 maanden
Trend: stijgend*

In de overeenkomst met het Consortium Grensmaas is bepaald dat in 2008 en 2012 de voortgang van het Grensmaasproject geëvalueerd wordt. Doel van deze evaluaties is om vast te stellen of de mijlpalen voor de hoogwaterbescherming in 2017, natuurdoelstelling in 2018 en het einde project in 2022 projectdoelstellingen nog haalbaar zijn. In de door Consortium Grensmaas en Maaswerken gezamenlijk opgestelde evaluatie van 2008 is geconcludeerd dat Consortium Grensmaas bij de start van de uitvoering enige vertraging heeft opgelopen, maar dat aanpassing van de mijlpaaldata van de projectdoelen nu niet aan de orde is. Uitspraken over mogelijke verschuivingen van einddata worden pas gedaan in 2012, wanneer ook duidelijk is wat de resultaten zijn van de versnellingsopties om de opgelopen vertraging weer in te lopen.

Monitoringverplichtingen

*Geld: € 0,5 – 1 miljoen
Tijd: n.v.t.
Trend: onveranderd*

Dit risico betreft met name de monitoring van de grondwaterstand bij de Grensmaas. De monitoringverplichtingen zijn voor CG verminderd als gevolg van het besluit Bodemkwaliteit.

Gegeven de overeenstemming met Vlaanderen over het voorkomen van de verdroging van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden blijft de monitoring inhoudelijk wel aandacht vragen. Hieromtrent vindt overleg met Vlaanderen plaats. Het grondwatermonitoringnet is inmiddels operationeel en over de uitkomsten vindt regulier overleg plaats met de relevante Vlaamse partijen. Deze uitkomsten kunnen leiden tot vervolgactiviteiten, waarvoor de resterende risicoreservering is opgenomen. Er worden geen tijdgevolgen van dit risico verwacht. De trend van dit risico is onveranderd.

Rivierkundige werken

Geld: € 3 – 6,8 miljoen

Tijd: n.v.t.

Trend: onveranderd

In Itteren en Meers zijn de rivierkundige werken afgerond en in Berg aan de Maas worden de rivierkundige werken in 2012 afgerond. Daarnaast is er een aantal "aandachtslocaties" waar middels monitoring de ontwikkelingen door de Nederlandse en Vlaamse rivierbeheerder worden gevolgd. Mogelijk zijn additionele rivierkundige werken (met name steenbestortingen) nodig als gevolg van onvoorspelbare morfologische effecten als erosie. Tijdens de realisatie van het project zal meer zicht ontstaan op de noodzaak van deze werken. Na de uitvoering van de maatregelen zal het risico een dalende trend kennen. Vooralsnog is dit onveranderd.

Onvoorziene bodemverontreinigingen

Geld: € 0,9 – 2,7 miljoen

Tijd: n.v.t.

Trend: dalend

Het betreft hier het risico dat bodemverontreinigingen worden gevonden op gronden die in het bezit zijn van de Rijksoverheid. Bij dit risico worden geen vertragingen verwacht omdat de bodemkwaliteit goed in kaart is gebracht, mede gezien de verplichting van het afgeven van een schone grondverklaring bij de overdracht van gronden van de Rijksoverheid aan het Consortium Grensmaas. De trend van het risico is dalend nu er tot op heden nog geen onvoorziene bodemverontreinigingen voor zijn gekomen.

Aanbestedingsrisico's

Geld: € 1,0 – 4,0 miljoen

Tijd: n.v.t.

Trend: dalend

Er bestaat altijd een risico dat alsnog door derden of door de NMa een procedure wordt aangespannen. De inschatting betreft hier de proceskosten. In geval de rechter de klagers in het gelijk zou stellen, kunnen de kosten fors oplopen. Deze kans wordt echter laag ingeschat. Het risico lijkt beheerst door de goede afstemming met de Europese Commissie. De risicoreservering voorziet in dekking voor eventuele proceskosten. Een vertraging in tijd wordt ten aanzien van dit risico in deze fase van het project niet meer aanwezig geacht.

Diversen

Geld: € 1,1 – 4,6 miljoen

Tijd: variërend per risico

Trend: licht stijgend

Het risico betreft onder andere mogelijke meerkosten in verband met eventuele planschade die door de overheid uitgekeerd moet worden en niet door de overheid op het Consortium Grensmaas verhaald kan worden. Hierbij gaat het voornamelijk om planschade op basis van de Wet ruimtelijke ordening. Verder bestaat er nog de mogelijkheid dat extra kosten moeten worden gemaakt voor verder onderzoek en bijdragen in de verwijdering van explosieven. Daarnaast betreft het verzamelrisico de mogelijke extra kosten voor de verlegging van kabels en leidingen, indien de 'Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leidingen in en buiten Rijkswaterstaatswerken en spoorwegwerken 1999 (NKL-regeling) niet van toepassing wordt verklaard voor zelfrealisatie projecten. Per saldo is het risico licht toegenomen.

5.6 Prognose eindstand

In de prognose eindstand is de actualisatie van ramingen en risicoprofiel verwerkt.

Tabel 11 Prognose eindstand deze rapportageperiode

	Raming inclusief realisatie	Risico profiel	Verwachting waarde risico's	Prognose eindstand	Onzekerheid bandbreedte risico 10% - 90%	Beschikbaar budget
Zandmaas	489,9	17,5 – 19,7	17,6	507,5	+/- 3,6	520,8
Grensmaas	129,3	6,5 – 20,4	12,0	141,3	+/- 5,2	147,4

Bedragen in miljoen EURO

De prognose eindstand van Zandmaas is ten opzichte van VGR 18 met €9,5 miljoen gedaald door onderstaande wijzigingen:

- De onttrekking van €15 miljoen voor gebiedsgerichte ontwikkeling.
- Binnen het projectbudget van Zandmaas is voor sluitstukkaden €8,8 miljoen verplaatst van de kolom "Risico Algemeen" naar het maatregelbudget. Dit gebeurt dus ook bij de prognose. Dit beïnvloedt de hoogte van de prognose niet, maar verduidelijkt wel de verschuiving binnen de delen van de prognose.
- Door een claim als gevolg van de vondst van explosieven bij de maatregel zomerbedverdieping Grave stijgt de raming voor deze maatregel met €1,2 miljoen. Dit is het bedrag dat Maaswerken heeft aanvaard als extra kosten enerzijds voortvloeiend uit de directe vondst en anderzijds als gevolg van productieverlies.
- Zomerbedverdieping Sambeek: de explosieven die zijn gevonden bij Grave kunnen mogelijk ook leiden tot hogere kosten bij de zomerbedverdieping Sambeek. Dit leidt tot een stijging van het risico op deze maatregel met €0,6 miljoen.
- Zomerbedverdieping Grave: vanwege de problematiek met de niet gesprongen explosieven wordt een claim van de opdrachtnemer verwacht voor het stilliggen van het werk, de verminderde productie ten gevolge van een veranderde werkwijze en de kans dat er op nog meer plekken explosieven worden aangetroffen. Ten gevolge van deze gebeurtenissen stijgt de risicoreservering deze periode met €2,9 miljoen.
- Peilopzet stuwpand Grave: de grootste mutatie in de risicoreservering van deze maatregel is te wijten aan een claim van Scheepswerf "Gelria" om de peilopzet stop te zetten. In verband met een verschil van mening over de effecten en kosten van deze peilopzet is de risicovoorziening op deze maatregel toegenomen met €0,8 miljoen.

De prognose eindstand van Grensmaas is ten opzichte van VGR 18 met €3,7 miljoen gestegen. Deze stijging is veroorzaakt door:

- De raming van 11 locaties CG is met €1,4 miljoen toegenomen door het extern onderzoek naar de grindmarkt en de actoren die op dat gebied actief zijn.
- De raming van de rivierkundige maatregelen is toegenomen met €0,1 miljoen vanwege een nieuwe raming voor Berg a/d Maas.
- De risicoreservering met betrekking tot 11 locaties CG is toegenomen met €1,3 miljoen.
- Het contract voor de Vlaamse Boertien locaties bevat een mogelijkheid tot indexatie. Hiermee was in de prognose eindstand geen rekening gehouden omdat de exacte hoogte niet duidelijk was. Besloten is om hiervoor een bedrag van €1 miljoen toe te voegen aan de raming.
- Bij de mitigerende maatregelen is het risico licht gedaald met €0,1 miljoen.

**19° Voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas
is een document van Rijkswaterstaat Maaswerken**

Postadres:
Postbus 1593
6201 BN Maastricht

Bezoekadres:
Avenue Ceramique 125
Maastricht

Telefoonnummer: 043 - 387 0303
Faxnummer: 043 - 387 0359

Internet:
www.rijkswaterstaat.nl/water/plannen_en_projecten/vaarwegen/maas/maas_maaswerken/

Bijlage 1   Afkortingenlijst

Bbk	Besluit bodemkwaliteit
IBOI	Index Bruto Overheidsinvesteringen
CG	Consortium Grensmaas
DGR	Deltaplan Grote Rivieren
EL&I	Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie
IenM	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
NKL	Nadeelcompensatieregeling verlegging kabels en leidingen '99
OTB	Ontwerp-Tracébesluit
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
pp'	prijspeil
RWS	Rijkswaterstaat
VGR	Voortgangsrapportage
VenW	Ministerie van Verkeer & Waterstaat
Wm	Wet milieubeheer
Wvo	Wet verontreiniging oppervlaktewateren

Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas maatregelen

De karakterisering van het Zandmaasproject volgens Tracébesluit (18 december 2001), POL-aanvulling Zandmaas (1 februari 2002) en scope Zandmaas 2001 (december 2001) en wijziging 2006, is weergegeven in de onderstaande tabel.

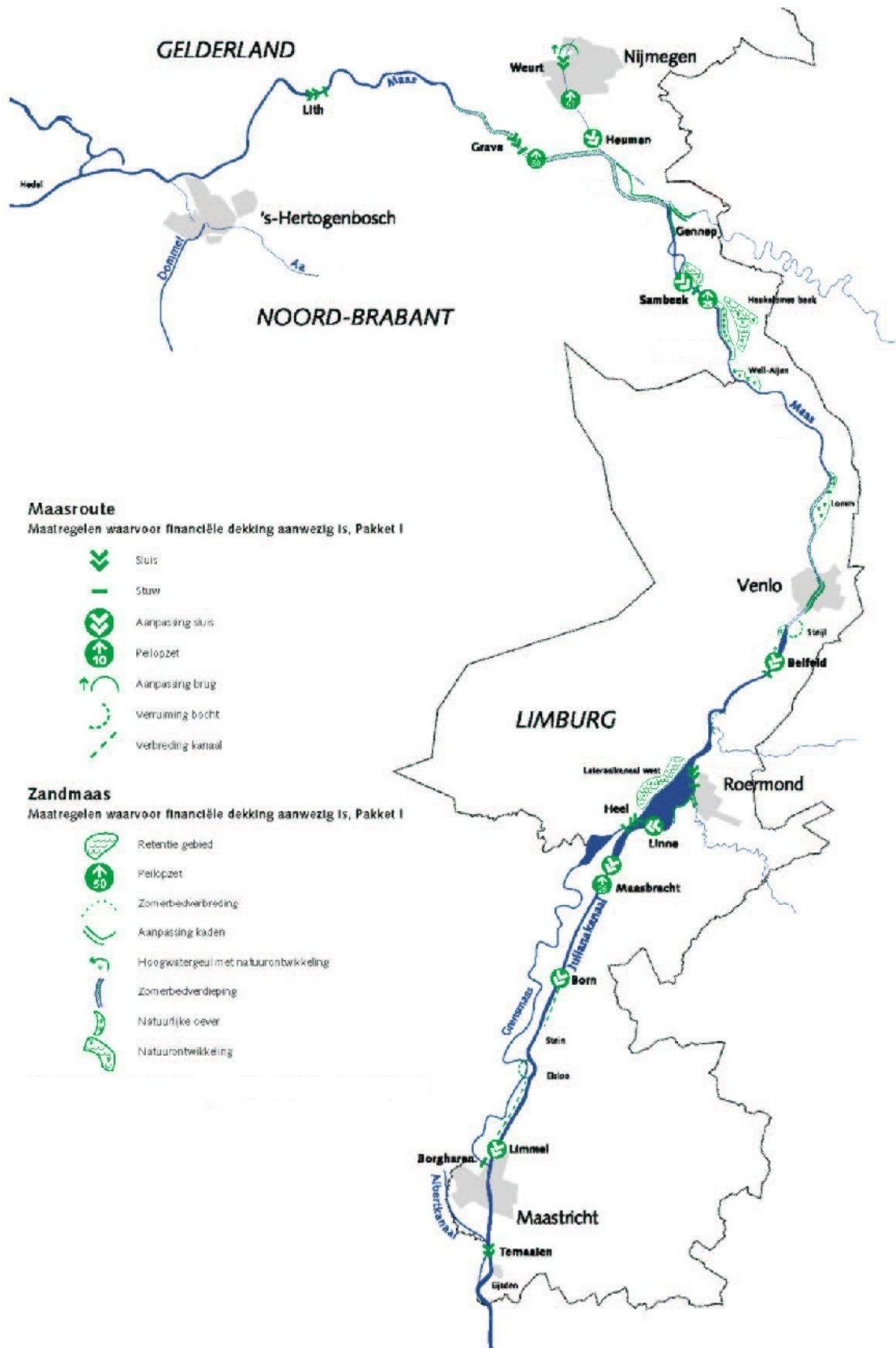
Doelstelling Zandmaas	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hoogwaterbescherming, op zodanige wijze dat de bevolking achter de kaden van de Zandmaas, die aangelegd zijn in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren, een beschermingsniveau van 1/250 per jaar, maatgevende afvoer 3275 m³/s in 2015 wordt geboden. ☐ Het in de periode tot 2015 realiseren van beperkte natuurontwikkeling in de Zandmaas die in het Tracébesluit en POL Zandmaas geconcretiseerd is in 556 hectares, aangevuld met 60 ha natuurcompensatie. 	
Plangebied Zandmaas	
<p>Het zomer- en winterbed van de Maas van Maaskilometer 70 (benedenstrooms van Linne) tot en met Maaskilometer 226,5 (Hedel), aangevuld met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ retentiegebied Lateraalkanaal West; ☐ bergings- en bewerkingslocaties die buiten het winterbed kunnen liggen; ☐ compenserende en mitigerende maatregelen die buiten het winterbed kunnen liggen. 	
Maatregelen Zandmaas Pakket I	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Kadeaanpassingen Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar ☐ Sluitstukkaden, de aanpassingen aan de overige DGR-kaden in het plangebied ☐ Retentiegebied Lateraal Kanaal West ☐ Hoogwatergeulen Lomm en Well-Aijen ☐ Rivierverruiming Belfeld, km 87-92 ☐ Rivierverruiming Sambeek, km 109-120 ☐ Rivierverruiming Grave, km 155-175 ☐ Rivierverruiming Lith km 176-181 ☐ Mitigerende maatregelen peilopzet, aanpassing bruggen en stuwen ☐ Compensatieplan Natuur 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Proefproject eroderende oevers ☐ Compensatie benedenstroomse effecten Den Bosch ☐ Aankoop natuurgebied Heukelomse Beek, natuurlijke oevers en 25 m oeverstroken ☐ Grondverwerving nevengeul Belfeld West, nevengeul Sambeek Oost ☐ Prioritaire kademaatregelen conform bestuurlijke overeenkomsten met waterschappen
Resultaat Zandmaas Pakket I	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hoogwaterbescherming 1/250 per jaar, maatgevende afvoer 3275 m³/s, 70% in 2008 en 100% in 2015. De aanleg van prioritaire waterkeringen (zgn. sluitstukkaden) dient in 2020 te hebben plaatsgevonden. ☐ 556 ha natuur plus 60 ha compensatie van natuurwaarden die verloren zijn gegaan. 	

Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas maatregelen

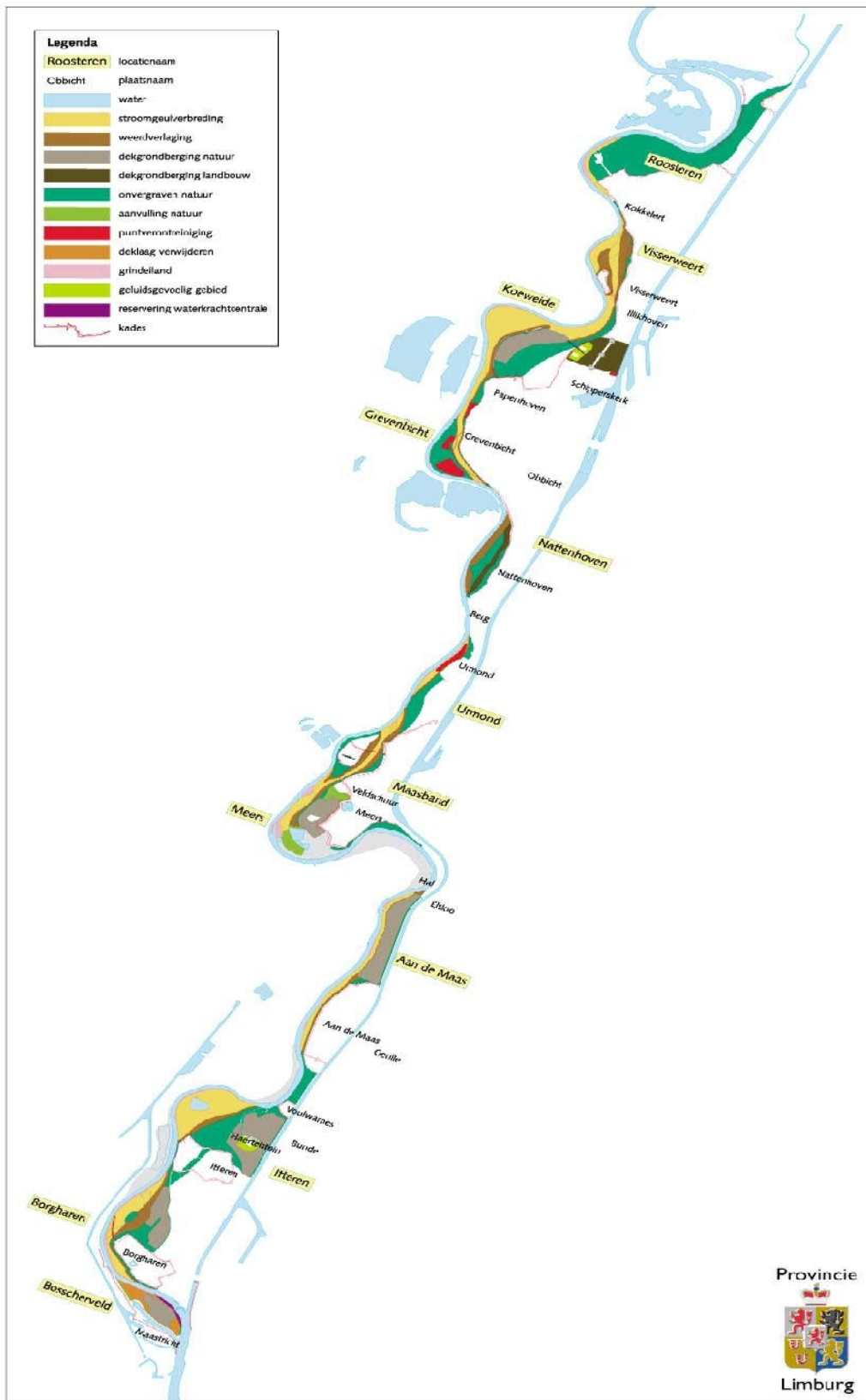
De karakterisering van het Grensmaasproject volgens het Eindplan Grensmaas, vastgesteld door Gedeputeerde en Provinciale Staten op 21 december 2001 en het POL Grensmaas vastgesteld door Provinciale Staten op 1 juli 2005 en de ministeriële afspraken in de Vlaams-Nederlandse Verklaring met betrekking tot het uitvoeren van werken aan de Gemeenschappelijke Maas op 3 mei 2005, is weergegeven in onderstaande tabel.

Doelstelling Grensmaasproject	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Het door rivierverruiming verlagen van de hoogwaterstanden in de Maas met als maatstaf dat uiterlijk in 2017 de gebieden, die door de op basis van de Deltawet Grote Rivieren aangelegde kaden zijn beschermd, een kans op overstroming hebben van 1/250 per jaar maatgevende afvoer 3275 m³/s. ☐ Het in de periode tot 2018 tot ontwikkeling brengen van tenminste 1000 ha natuur binnen het Grensmaasgebied. Deze natuurontwikkeling is gekoppeld aan het ecologisch herstel van de rivier zoals vastgelegd in de intentieverklaring voor de inrichting van het Maasdal in Limburg van 26 november 1992. ☐ Het winnen van ten minste 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte (provinciale taakstelling). 	
Plangebied Grensmaas	
Het Maasdal van Maastricht tot en met Roosteren van Maaskilometer 15 tot en met Maaskilometer 55.	
Maatregelenpakket Grensmaas	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Uitvoeringsovereenkomst Grensmaas omvat de maatregelen: dekgrondverwijdering (dv), stroomgeulverbreding (sv), weerdverlaging (wv), aanleg nevengeulen (ng), aanvulling plas (ap), sanering (sa), dekgrondberging (db), natuurontwikkeling (no) en kadeophoging (ka) op de volgende locaties: Boscherveld dv, db, no Borgharen sv, wv, db, no Itteren sv, wv, db, no Aan de Maas sv, db, no Meers sv, wv, db, no Maasband sv, wv, ng, no Urmond sv, wv, sa, no Nattenhoven wv, db, ka, no Grevenbicht ng, no Koeweide sv, wv, db (2 delen), no Visserweert sv, wv, ng, no 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Proefproject Meers : sv, wv,db, ap, no ☐ Vlaamse locaties (België): Hochter Bampd sv, ap, no Herbricht sv, no Kotem sv, wv, no ☐ Roosteren: compensatie voor de kadeaanleg in 1996 en realiseren beschermingsniveau. ☐ Mitigatiemaatregelen: maatregelen ter voorkoming van significante waterstandsverhogende effecten dan wel verdroging aan Vlaamse zijde ☐ Rivierkundige werken (oever- en bodemverdedigingen) ☐ Prioritaire kademaatregelen conform bestuurlijke overeenkomsten met waterschappen
Resultaat Grensmaasproject	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hoogwaterbescherming (1/250 per jaar; maatgevende afvoer 3275 m³/s): 100 % in 2017. De aanleg van prioritaire waterkeringen (zgn. sluitstukkaden) dient in 2020 te hebben plaatsgevonden. ☐ Natuur aan Nederlandse zijde: circa 1100 ha (nieuwe) natuur in 2018 ☐ Delfstoffen: circa 52 miljoen ton grind 	

Bijlage 4   Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute

Bijlage 5   Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas

Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 19

In deze bijlage zijn voor Zandmaas en Grensmaas de mutaties toegelicht in het projectbudget en in de ontwikkeling van de post "Risico algemeen".

Zandmaas*Tabel 1 Mutatie projectbudget Zandmaas*

Detailtering mutatie projectbudget Zandmaas in VGR 19		€ miljoen
1	Onttrekking aan projectbudget van Zandmaas van € 15 miljoen ten behoeve van de provincie Limburg die dit gaat gebruiken voor gebiedsgerichte ontwikkeling rondom Well-Aijen	-/-15,0
2	Verwerking ontvangsten 2010	0,1
3	Overhevelen van budget (0,3 miljoen) naar RWS Dienst Limburg voor nog uit te voeren natuurcompensatie in stuwpand Lith	-/-0,3
Totale mutatie VGR 19		-/-15,2

Tabel 2 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas in VGR 19		€ miljoen
Standlijn per 1 januari 2005		88,1
1	Vergunningverlening en monitoring proefproject 2	-/- 1,0
Standlijn per 1 januari 2006		87,1
2	Nadeelcompensatie DGR Kaden	-/- 4,3
3	Schaderegeling peilopzet Grave	-/- 7,1
4	Keringen in de Roer i.v.m. invulling Wet op de waterkering	-/- 7,5
Standlijn per 1 januari 2007		68,2
5	Monitoring grondwatereffecten peilopzet Grave en Sambeek (aanwending van risico ten gunste van budget)	-/- 1,5
Standlijn per 30 juni 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2008		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2008		66,7
6	Overboeken van de restant PM-post bestemd voor de kadenmaatregelen van "risico algemeen" naar "budget"	-/- 8,2
Standlijn per 30 juni 2009		58,5
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2009		58,5
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2010		58,5

7	Overboeking van middelen bestemt voor “Sluitstuk Kaden”	-/- 8,8
	Standlijn per 31 december 2010	49,7

Grensmaas*Tabel 3 Mutatie projectbudget Grensmaas*

Detailtering mutatie projectbudget Grensmaas in VGR 19		€miljoen
Geen mutatie		0
Totale mutatie VGR 19		0

Tabel 4 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas in VGR 19		€miljoen
Standlijn per 1 januari 2006		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 1 januari 2007		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2007		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2008		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2008		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2009		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2009		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2010		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2010		12,6